

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 20.—, za pol leta K 10.—, za četrt leta K 5.—. Posamezna številka 40 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljave na uredništvo in upravništvo Ljubljana, Šelunburgova ulica št. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati se zaračunavajo, millimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 60 vinarja, pri trikratni po 58 vinarja, pri šestkratni po 56 vin., pri celoletnih objavah po 54 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica 50 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Delavska vlada na Angleškem v dveh letih.

„Anglija bo imela delavsko vlado v dveh letih.“

Tako je izjavil W. N. Ewer, uradnik za inozemske stvari „London Daily Herald“, ki je prišel te dni v New York v družbi angleških delavskih zastopnikov, ki imajo namen privedi liberalne delavske elemente v Združenih državah v tesnejšo zvezo z organiziranim delavstvom na Angleškem.

„Lloyd Georgeva vlada dobi v kratkem času večje delavsko zastopstvo“, je nadaljeval Ewer. „Razume se, da sedanji parlament ima živeti pet let, ali vsake izredne volitve, ki so se vršile po splošnih volitvah v zadnjem novembru, dokazujejo, da je to zadnja kapitalistična vlada in z vso gotovostjo lahko rečem, da v dveh letih bodo delavci vladali na Angleškem.“

Sedanji angleški parlament je najreakcionarnejši, kar jih je kdaj bilo in ljudstvo je že izgubilo vse zaupanje vanj. Vlada je obljubovala ljudstvu nebo in zemljo tekom vojne in v dobi premirja, toda vse obljube so ostale le obljube. Pri zadnjih generalnih volitvah je Lloyd George zmagal samo zato, ker je obljubil delavcem in vojakom vse, kar so hoteli, zdaj pa debelo gledajo in George se zadovoljno smehlja. Brezposelnost se nadaljuje, draginja pritiska in sploh delavske razmere še niso bile nikdar tako slabe, toda vlada odgovarja na vse zahteve: „Delajte, delajte!“

Ideja direktne akcije se vedno utrjuje med angleškimi delavci, kajti spoznali so, da z mledovanjem ne opravijo nič. Glavno vprašanje je danes nacionaliziranje. Vlada ne bo zlepa rešila tega vprašanja in delavci so pripravljani zaštrajkat. Vlada se je poslužila vseh mogočih trditvev, da odvrne nacionaliziranje. Lloyd George je upal, da bodo člani znane Sankeveve ko-

misije sami zavrgli načrt za poddržavljenje rudnikov, toda zgodilo se je nepričakovano; komisija je priporočila načrt. Vlada je odklonila poročilo.

Angleški vladarji so ravno tako slepi in gluhi, kakor so vladarji povsod. Ker jih je socialni nepokoj spravil v paniko, ne mislijo nič kaj delajo, temveč rabijo silo kadar je najmanj potrebna in to povzroča še večjo nezadovoljnost med ljudstvom. Kakor v Ameriki in v drugih državah, tako tudi vladarji na Angleškem sejejo veter in želi bodo vihar.“

Tobačnemu delavstvu!

V začetku meseca februarja je Savez monopolnega radništva in radnica razposlal na svoje organizacije poziv, da se za vse tobačne tovarne sestavi predvojno mezdno razmerje in današnje, istotako tudi cene življenskih potrebščin pred vojno in z dnem 14. februarjem t. l. Od strani naše organizacije v Ljubljani se je to točno izvršilo ter 15. februarja odposlalo v Belgrad.

Iz te statistike je razvidno, da bi naše plače morale biti 25 do 30 krat tako visoke, kot so bile pred vojno, doseči bi morale 50 do 60 K na dan ali 1500 do 1800 K na mesec. Ako bodo znali pri monopolski upravi tako računati kot zija tobačno delavstvo, potem nam morajo celokupne prejemke zvišati več kot za 100 odstotkov. In to tudi zahtevamo.

Lažitercijalstvo na doh.

Tobačne delavke so začele misliti in ker se je to zgodilo, naša organizacija raste, vsak teden se priglajajo nove članice v našo organizacijo. Ker pa to tistemu štabu lažitercijalk ni po volji, rujejo z vso silo in z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi proti nam. Ker pa proti celoti naše organizacije nič ne opravijo, se tem bolj zaganjajo v boj proti posameznim

našim zaupnicam. Večerni list vulgo Večerna posoda jim je pravo gnojišče, kamor odkladajo svoje laži. Nekoč je prinesel ta list vest, da je naša zaupnica A. K. agitirala, proč s križem. Pokazali so pri tem njih slabo vest, ker se je niso upali imenovati s polnim imenom. Da pa dotična zaupnica Angela Kramer tega ni govorila, je dokazano, rekla je le, da zagovarja stališče ločitve cerkve od države. V isti sapi prinaša dotični list dožitev proti neki Alojziji K., da je na nesramen način žalila Marijo. Obrnili smo se k dozdnevni naši zaupnici, a ona odločno pravi, da o tem ničesar ne ve, ker ima vse polno drugih skrbi.

Ker pa tu navedene stvari ne učinkujejo tako kot si lažitercijalstvo želi, je treba poseči po najgrši metodi, to je denunciaciji. Na predzadnjem shodu, ki ga je sklicala naša organizacija, je tudi sodr. Verovšek v govoru podal svoje misli. Ker so pa naši shodi javni, in ne postavljamo na vrata nobenih policijotov, ima vsaka prost dostop, je prišlo tudi nekaj tercijalk na shod, katere niso znale potem drugega napraviti kot to, da so denuncirale sodruga Verovška pri tovarniškem vodstvu, da je hujska! Gospod nadinšpektor Mandelj se je takoj postavil na svoje pristransko stališče ter pozval sodr. Verovška na odgovor, napravil se je zapisnik. Mimogrede je izpraševal osebe, ki so bile na shodu, kaj je Verovšek govoril. Ob vsej svoji pristranosti je g. Mandelj pozabil zaslišati predsedstvo shoda, katero je po vseh posvetnih in božjih postavah odgovorno za to, kaj se na shodu govorilo. Slutil je gotovo, da bi mu predsedstvo dalo pcjasnila, da se shod ni vršil v tovarni in vsled tega to njega nič ne briga.

S tem smo hoteli pokazati kako nesramni so ti ljudje, ki skušajo z vsemi sredstvi, magari tudi s pomočjo tovarniškega ravnateljstva, uničiti pokret naše organizacije. Pri tem delu se še posebno

LISTEK.

Deset tisoč šol v Rusiji.

V moskovskem Kremlu sem obiskal med drugimi tudi Lunačarskija, ljudskega poverjenika za šolstvo. V pogovoru mi je povedal: »Sovjetska vlada je do danes odprla deset tisoč novih šol in šestdeset odstotkov ruske mladine zdaj obiskuje šole. V štirih letih bomo imeli dovolj šol za vso Rusijo. Otroški vrtci, ki so prej eksistirali le v Petrogradu in Moskvi, so danes povsod. Kmetje jih imajo jako radi in drage volje odstopajo potrebne prostore za vrtce. Vsega skupaj smo odprli tritisoč otroških vrtcev.«

Dalje je dejal Lunačarskij, da jim gre trda za učitelje. »Kar imamo danes učnih moči — je nadaljeval — so se izšolale na naših posebnih pripravnicah, ki smo jih v naglici ustanovili kmalu po novemberski revoluciji. Število učiteljev se je podvojilo

odkar obstoji sovjetska vlada, ali tudi to je še premalo. Učitelji v mestih prejemale 2800 rubljev mesečne plače, v vaseh pa 200 rubljev. Večina učiteljev je zdaj na naši strani. Učiteljska unija, ki je sprejemala sovjetski program, šteje 80.000 članov.

Šole smo popolnoma reorganizirali. Veronauk je odpravljen iz šol. Višje šole smo umerili po ameriškem modelu s štiri letnimi tečaji. Naš cilj je, ustanoviti delavnice v šolah za podučevanje rokodelstev, toda manjka nam potrebnih aparatov. Druga velika težava je pomanjkanje papirja za šolske knjige. Pripravili smo tekst za nove knjige, ali ker ni papirja za tiskanje knjig, moramo rabiti stare knjige. Kadar učenci dovrše elementarne šole, navadno z dvanajstim letom starosti, tedaj avtomatično preidejo v srednje šole, katere obiskujejo do šestnajstega leta in potem gredo na univerze. Kondzolidirali smo mnogo tehniških šol.

Vsled abnormalnih razmer (vojna itd.) je obiskovanje vseučilišč še slabo, izvzemši medicinskih fakultet, ki so dobro obiskane. Pravoslovje (šole za advokate) smo odpravili. Latinščina in grščina nista več obligatni. Sovjetska ustava se poučuje v vseh šolah. Velika pažnja je posvečena telovadbi.

Odprli smo tudi gledališča za mladino. Otroci v Petrogradu in Moskvi imajo vsako nedeljo pet predstav, med katerimi so Shakespearejeve in druge klasične drame. Važna naprava v našem šolskem sistemu so jedilnice v šolah. Sovjetska vlada je samo v to svrhu dovolila tri milijarde rubljev za tekoče leto. Celotno občinstvo so otroci priljubili v šole na kosilo.

V vladnih otroških zavodih se nahaja pet milijonov otrok, ki so sirote brez staršev in skrbnikov. Vlada jih nasičuje, oblači in izobrazuje.

Poleg tega skrbi sovjetska vlada tudi za izobrazbo odraslih. Odprli smo veliko

odlikujeta uradnik g. Babnik in delovodja g. Zalesjak, ki ob vsaki priliki šikanirata naše članice, ter sta jim ob vsaki kretnji za petami. Značilno je pri vsem tem še to, da se ti ljudje še sklicujejo na nauke pok. dr. Kreka, da so njegovi učenci; pojdite se solit, na tiste nauke ste že zdavnaj pozabili, gotovo se ne spominjate več na značilne besede, ki jih je pred leti govoril na shodu tobačnega delavstva pri Weiserju, rekel je med drugim: delavci držite skupaj, ako hočete kaj doseči, ne prerekajte se zaradi vere, kdor poče moliti naj pa kolne, kdor ne gre v cerkev naj gre pa na Golovec. Tudi o ločitvi cerkve od države, je rekel, da pametni ločitvi ne ugovarja.

Prevelik birokratizem.

O podporah za brezposelne čujemo od dneva do dneva več pritožb. Vkljub kilometerskim naredbam, okrožnicam, navodilom i. t. d., ki jih izdaja slavni delavski oddelek poverjeništvu za socialno skrb, vlada v tem oziru od dneva do dneva večja zmeda, seveda na škodo delavstva.

Konkreten primer: Brezposelen delavec se zgleda na Mariborskem magistratu in prosi za podporo. Tam podpišejo cele skladovnice s potrebnimi in nepotrebnimi podatki, nakar se revežu dovoli ali ne dovoli podpora. O tem največkrat seveda odločuje dobra volja referenta. Sedaj pa pride „kontrola“, da se „dožene“, ali je podpisanec res upravičen do podpore, ali ne. V to svrhu mora poslati mariborski magistrat en izvod vse dolge klobase delavskemu oddelku pri poverjeništvu. Tam vpišejo te stvari in jih pošljejo osrednjemu uradu „Drž. posr. za delo.“ Ta zopet vpiše ves akt in ga pošlje nazaj — v Maribor tamkajšnji podružnici „Drž. posr. za delo“, ki končno zasleduje, je li res podpiranec brez lastne krivde nezaposlen. Torej pisanje na pisanje, romanje od kanclije do kanclije, čakanje tedne in tedne. Čas je, da se s tem preneha, zato prosimo poverjenika za socialno skrb, da po možnosti olajša to poslovanje, ker vsled takih nepraktičnih razmer trpi čisto delavec po nedolžnem.

Iz strokovne organizacije.

Prvi redni občni zbor Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo v Ljubljani se je vršil dne 1. in 2. februarja 1920. v hotelu Tivoli. Zastopanih je bilo po 16 delegatih 1542 članov in članic, ki so včlanjeni v

9 podružnicah in 4 plačilnicah v Sloveniji. Vsled zamude jutranjega vlaka iz Štajerske se je vršilo zborovanje šele ob 2. uri popoldne. Predsednik Kratochvil ga je otvoril in pozdravil došle delegate in goste. Strokovno komisijo je zastopal sodr. Tokan. Predsednik poda poročilo o delovanju od početka ustanovnega občnega zbora, ki se je vršil 18. maja 1919 in do konca leta 1919. V glavnih potezah pove, da je bilo potreba vse nanovo začeti, ker je ljuta vojna vse člane prejšnjih central razpršila in tako smo imeli le nekaj članov pekovske zveze in pivovarniških delavcev ter sodarjev na razpolago in s temi smo delali, skupno ter pridobivali nove člane skupno 1197. Poleg tega smo morali takoj zahtevati izboljšanje mezd pri raznih tvrdkah nastopati in dosegli smo lepe uspehe po 40 do 50 % poviška na plačah in večinoma povsod tudi nabavne prispevke za družine. Vedno nam je šla na roko strokovna komisija na čelu sodrug Tokan pri raznih pogajanjih. Tudi od strani obrtnega nadzorništvu g. Stebija, ki je tudi pri raznih pogajanjih intenzivno pomagal s posredovanji za delavstvo. Predsednik apelira na delegate, da nas čaka veliko dela — zato bo potreba, da današnji občni zbor izvrši sklepe, ki so potrebni za nadaljni razvoj centrale, ako hočemo biti kos boju proti kapitalizmu. V glavnem gre, da povišamo prispevke — le z ogromnimi fondii centrale bo mogoče voditi boje za izboljšanje delavskih razmer in našim članom tudi nuditi to, kar si želi, namreč dobre kolektivne pogodbe med podjetniki in delavstvom, vsaj take, ki bo omogočila preživljanje delavstva in svojcev družine. (Konec prihod.)

Redni občni zbor osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok podružnica Ljubljana se je vršil v nedeljo 15. februarja v dvorani mestnega doma z naznanjenim dnevnim redom. Načelnik sodrug Sirca je otvoril občni zbor in podal poročilo o delovanju odbora, iz katerega je bilo razvidno, da je podružnica jako marljivo delovala, ter pozival člane na delo za izpopolnitev organizacije. Iz tajniškega poročila je bilo posneti, da je imel odbor 34 sej, 2 javna protestna shoda in 13 tovarniških mesečnih shodov, razen tega je odbor odposlal svoje delegate na 4 kongrese in zборе. Blagajniško poročilo je podal mesto odsotnega s. Kocjana s. Koleša. Iz njegovega poročila je razvidno, da je povprečno število članov v letu 1919 znašalo 746. Število članov je naraslo v minulem letu za 209. Imetek podružnice

meseca jan. 1919 je bil 1114.04 K, do konca decembra je naraslo na 8781.65 K; prirastek znaša torej 7667.61 K. Bolniški sklad se je pomnožil za 2399.16 K. Številke nam kažejo, da je podružnica lepo napredovala. V imenu kontrole je podal izjavo s. Rupret, da je pregledal s sodr. Jagrom vse knjige in račune ter jih našel v najlepšem redu, na kar se podeli blagajniku absolutorij. V novi odbor so bili izvoljeni sodr. Sirca Ivan, načelnik, Zalar Fr., blagajnik, odborniki: Kramer Jožef, Sloj Aug., Strniša Franc, Sušnik Leop., Rupret Ivan, Kristan Ivan, Letnikar Anton, Jordan Franc, Seme Franc, Selan Ivan, Wertl Ivan, Wertl Franc, Zebre Al., Podobnik Lud., odb. nam.: Vehovec Jak., Hrovat Franc, v kontrolo: Krušič Karol in Pleško Jožef.

O ujedinjenju je poročal s. Koleša, ki je bil kot delegat v Slavonskem Brodu. Do ujedinjenja žal ni prišlo radi srbskih sodrugov, ki so hoteli potom terorizma spraviti centralo v Belgrad, ter o ujedinjenju na federativni podlagi niso hoteli niti slišati. Upamo, da se ujedini v najkrajšem času. Hrvatski kovinarji, ki so zavzemali v Slavonskem Brodu isto stališče kot mi, bodo k temu koraku veliko pripomogli. K točki mezdno gibanje sta poročala sodr. Kramer in s. Sirca, da se je sedanja pogodba, ki je bila sklenjena s strojnimi tovarni radi vedno naraščajoče draginje morala odpovedati ter postaviti nove zahteve. Ker se k slučajnostim nikdo ni oglasil za besedo je načelnik zaključil občni zbor z apelom na člane, da se v bodoče še bolj tesno oklenejo organizacije ter se vedno ravna po inicijativah novo izvoljenega odbora, ki bo napel vse moči za dosego boljšega kovinskega položaja.

Storje. Dne 19. februarja so se vršila pri nas pogajanja o plačilnih in drugih zahtevah delavstva plavžarskega podjetja v Štorjah na podlagi odloka predsedništva deželne vlade za Slovenijo, pod predsedstvom dvornega svetnika M. Pirnata. Soc. skrbstvo je zastopal dr. Lemež, prehranjevalni oddelek Bernot, strokovno organizacijo kovinarjev Ig. Mihevc, organizacijo podjetnikov inž. Šuklje, kateremu je bilo še to preveč, kar je ravnatelj hotel delavcem dovoliti. Inž. Šuklje je odločno protestiral, da bi mati vdova, če dela njen sin v tovarni dobila tudi družinske doklade, četudi je s. Mihevc vztrajal na svojem predlogu in dokazoval upravičenost do družinskih doklad, je zastopnik kapitalizma inž. Šuklje to vehementno pobijal. Navzoči zaupniki so prišli do spoznanja, da to pot niso pogajanja s podjetnikom

število tehniških tečajev za kmetijske delavce. V Moskvi je enajst družb igralcev, ki igrajo v brezplačnih delavskih gledališčih. V Petrogradu je ustanovljenih štiri najst novih glasbenih šol in prirejajo se koncerti v Zimski palači in v drugih prostorih. Na deželi smo odprli osemnatst šol za umetnost; stara akademija umetnosti je odpravljena. Kjerkoli se zgleda petindvajset dijakov za katerikoli umetniški predmet, jim vlada takoj preskrbi učitelja. Glasovito petrograjsko gledališče Marinski je v najboljšem stanju. Vse plesne šole v Petrogradu so natlačene, kajti balet (ruski umetni ples) je najboljša zabava za proletarijat. Glasunov je še vedno ravnatelj na petrograjskem konservatoriju.

Vsi muzeji so ohranjeni in odpiramo nove. Muzeje v Moskvi smo obogatili z novimi zbirkami, ki so bile prej privatno imetje. Vse palače bivšega carja so spremenjene v muzeje ali druge koristne za-

vode. Zdaj gradimo muzej za cerkvene starine, med katerimi so mnoge dragocene reči.

Tako mi je pravil Lunačarskij in njegovo pripovedovanje je bilo seveda zanimivo. Vprašal sem ga, da li ima cerkev še kaj vpliva na ljudi.

»Delavci in kmetje ne dajo dosti na vero«, je rekel. »ampak srednji sloji se še drže cerkve. Na kmete ni imela cerkev nikoli dosti vpliva, ker so jo smatrali za privesek carizma. Cerkev je naš najslabši nasprotnik. Ko smo odstranili ikone (svete kipe) iz šol, so bile ženske edine, ki so protestirale. Kar se pa tiče cerkve, se ne vrtimo v njene zadeve.

Kar se tiče prepovedi hebrejščine v židovskih sinagogah, je to delo židovskih komunistov, ki pravijo, da je moderna židovščina, ne pa stara hebrejščina, židovski narodni jezik. S to stvarjo nimamo Rusi prav nič opraviti. Moje mnenje je, da

starši lahko uče svoje otroke kakršnegakoli jezika hočejo.

Dalje sem ga vprašal, kako je s književnostjo. Dejal je:

»Do danes smo natisnili šest milijonov izvodov ruskih klasikov in jih razdelili med ljudstvo. Toliko knjig se nikdar prej ni tiskalo v Rusiji v dveh letih. Zdaj izhajajo popolna dela Tolstoja, ki jih urejuje Vladimir Četrtkov, star prijatelj Tolstolev in njegov književni zaupnik. To delo bo stalo vlado 30 milijonov rubljev. Kakor sem rekel, naša največja nadloga je pomanjkanje papirja, ki nas ovira pri izdajanju knjig in to je tudi glavni vzrok, zakaj ne dovolimo nasprotnim strankam izdavanja časopisov. Kakor hitro mine civilna vojna, bo zopet vzpostavljena svoboda tiska. To ni samo moje osebno mnenje, temveč oficijelno stališče sovjetske vlade.« — I. Levine. Kodanj.

oz. ravnateljem podjetja, temveč organizacija delavcev proti organizaciji podjetnikov. Po trdi razpravi se je za delavce doseglo naslednje poboljške:

Sporazumno se zviša doseđanja meza povprečno za 32%. To zvišanje znaša v najnižjih kategorijah, to je od K 12.— do všteti K 19.— 42% in na najvišje kategorije 27% med temi mejami ležeče mezde določi ravnatelj sporazumno z delavstvom. Razen tega se določi zvišanje doseđanj družinskih doklad za storjen delavni dan in za glavo na K 2.—, t. j. za 100%. Pri družinskih dokladah se določi število otrok na pet in na starost do dovršenega štirinajstega leta. Nezakonski otroci in nezakonske žene uživajo iste ugodnosti, če žive v skupnem gospodinjstvu z delavcem. Delavec vdovec, ki ima otroke in lastno gospodinjstvo, dobi za svojo gospodinjstvo istotako družinske doklade. Njegova gospodinja pa ni deležna spodaj določenega nabavnega prispevka. Ti poviški na mezdah in družinskih dokladah stopijo v veljavo z 8. februarjem t. l. Sporazumno se določi naslednji enkratni letni nabavni prispevek: K 500 za posameznega delavca, K 200 za ženo, K 100 za otroka. V ostalem veljajo določbe, kot so navedene zgoraj za družinske doklade. Nabavni prispevki se izplačajo za leto 1920 najpozneje do 20. marca t. l. v polnem obsegu z delavce, ki so zaposleni v obratu najmanj tri mesece nepretrgoma; delavci, ki so vstopili pozneje, dobe ta prispevek po dopolnjeni trimesečni službeni dobi. Delavci, ki vstopijo v službo po podpisu te pogodbe, morajo biti zaposleni v obratu najmanj šest mesecev, da so opravičeni do navedenega nabavn. prispevka v označeni višini. Delavcem se bo oddajal premog po dnevni tržni ceni v naslednji množini: 50 kg trboveljskega na teden; ali pa 100 kg velenjskega na teden, in sicer če ga ima podjetje na razpolago. Ta pogodba velja do konca t. l. Koncem meseca maja se nanovo določijo mezde po ugotovitvi cen življenjskih potrebščin.

Storje, 19. febr. 1920.

Mezdna gibanja.

Pogodba rudarjev v Mežicah.

Zapisnik

sestavljene v obratni pisarni sekvestrirane BBU v Mežicah dne 22. januarja 1920 na temelju pogajanj med nadzorništvo pod predsedstvom dvorn. svetnika Pirnata.

Pogajanja so se vršila na podlagi odloka predsedstva deželne vlade za Slovenijo z dne 14. januarja 1920, šte. 537.

Priložene spomenice delavstva z dne 4. novembra 1919. Sporazumno se ta točka spremeni naslednje:

Namesto doseđanj draginjskih doklad za ženo in otroke se določijo nove draginjske doklade po sledečem ključu: Za vsakega delavca in delavko po 4 K na delavni dan. Za ženo za delavni dan moža 4 K. Za vsakega otroka do 16. leta, ki je nepreskrbljen po 2 K za delavni dan očeta.

Draginjske doklade v gori omenjenem obsegu se izplačujejo tudi ob posebnem dnevu bolezn. delavca oziroma delavke.

Te draginjske doklade veljajo od 15. novembra 1919. Diferenca med staro in novo doklado v času od 15. novembra 1919 do 7. januarja pride do izplačila do konca febr. 1920, dočim se izplača nova draginjska doklada od 17. januarja naprej v določenih plačilnih dneh. Za to draginjsko doklado pridele v poštev tudi nezakonski otroci, v konkubinatu živeče žene in ena sorodnica samca-delavca, ki vodi zanj samostojno gospodinjstvo.

Nabavni prespevek za vsako četrtletje 1920 se določa po naslednjem ključu: za saunce po 180 K, za poročene brez otrok po 230 K, za poročene z enim otrokom po 280 K, za poročene z dvema otrokoma po 330 K, za poročene s tremi otroci po 380 K, za poročene s štirimi otroci po 430 K in za poročene s petimi in več otroci po 480 K. V ostalem veljajo iste določbe, kakor pri draginjski dokladi.

Ako delavec ali delavka ni dosegla delavne dobe treh mesecev, dobi izplačan samo alikvotni del zgoraj omenjenih svot. Delavci in delavke, ki so izstopili iz dela pred podpisom tega sporazuma, nimajo pravice do teh nabavnih prispevkov. Nabavni prispevki, pridejo do izplačila koncem vsakega četrtletja.

Obratovodja privoli, da se izplača vsem pri rudniku zaposlenim provizijonistom draginjske doklade in nabavni prispevki v zgoraj označenem obsegu.

Do draginjske doklade in nabavnih prispevkov v zgoraj omenjenem obsegu imajo pravico tudi one družine, katerih družinski očetje se še niso vrnili z vojne, pa so bili ob poklicu k vojakom zaposleni pri rudniku.

Ta sporazum stopi v veljavo po odobritvi deželne vlade za Slovenijo.

Doseđanji uspehi mezdne gibanja delavcev usnjarske stroke.

Pred tedni smo na kratko poročali o pogajanjih, oziroma o mezdnem gibanju v usnjarski stroki. Pogajanja so se pričela približno pred tremi meseci med zastopniki delavstva na eni, ter zastopniki industrije na drugi strani. V svojem poročilu smo omenili, da so se pogajanja zelo počasi vršila in smo navedli tudi vse vzroke za to. Danes opišemo delni zaključek pogajanj in pridobitve za delavstvo, ki je zaposleno v vseh večjih podjetjih usnjarske obrti.

V mesecu januarju so se zastopniki delavstva in industrije sporazumeli v toliko, da bi se mezde delavcev in delavk začasno zvišale za 4 krone dnevno, veljavno od 1. decembra 1919. Dne 19. t. m. pa so se pogajanja obnovila. In pri teh pogajanjih se je za delavstvo dosegel zopet lep uspeh, ki pa vseeno še vedno ne odgovarja v toliko, da bi delavstvo popolnoma zadovoljilo.

Pri tej priliki bi opozorili vse tovaršice in tovarišice, da si preje dobro premislijo, predno žaliyo prizadete zaupnike, ki so vodili ta trudapolna pogajanja. Seveda je lahko v delavnici ali na shodu zahtevati 10 K urne plače, ali to v resnici tudi doseči je pri tej slabi konjunkturi težko, ker v usnjarski stroki zelo primanjkuje sirovin.

Navejamo sedaj sledeče uspehe, ki so veljavni do 27. marca t. l., in sicer:

1. Družinske doklade se pripoznajo od januarja t. l. in se tudi takoj izplačajo za ženo, oziroma mater ali očeta tedensko 24 K, ako je oče, oziroma delavec vdovec in ima nedorasle otroke in mu vodi kak drug družinski član gospodinjstvo.

2. Za nedorasle otroke, t. j. do 14. leta in največ štiri otroke, se izplača tedensko za vsakega 15 K.

V času od 20. t. m. do 27. marca t. l. se urede vsi drugi spori, ki so ostali še nerešeni. To vse bo izdelal v to voljeni odbor, ki bo čimpreje rešil zadeve v obojestransko zadovoljnost.

3. Plače vsemu delavstvu v večjih podjetjih se zvišajo za 30% na sedanjo mezdo. K sedanji mezdi se prišteva tudi začasno pridobljene 4 K; n. pr.: kdor ima prejšnji teden 190 ali 210 K tedensko, dobi na teden 190 in 30% = 247 K; 200 in

30% = 273 K. Za akordante velja tisti povišek od 30% na današnje plačo.

Za sedaj torej so se dosegli ti uspehi. Po pretoku šestih tednov se bodo pa vse zadeve na novo uredile, času in draginji primerno.

Za tarijni odsek: Tomc.

Sklep pogodbe za Vevško delavstvo.

Dogovor, ki se je sklenil 22. t. m. med delavstvom tovarne v Vevčah, Medvodah in Geričanah po zastopnikih obeh strokovnih, podpisanih organizacij in ravnateljstvom omenjenih tovarn se glasi naslednje:

1. Temeljne plače se povišajo vsem delavcem za 70%, šteto s prvim januarjem 1920. V tem je že všteto plačanih 20%. Naknadno se izplača odpadajočih 50% od prvega januarja za nazaj.

2. Akordne plače se povišajo povprečno za 35%. Vendar se pa rezalcem in rezalkam (Querschneider) papirja in zavijalkam papirja poviša za 45% na obstoječe akordne plače.

3. Nabavni prispevki se izplačajo dne 1. marca 1920 in znašajo za vsakega delavca in delavko, ki je poročen oz. poročena, ali ki mora skrbeti za svojo nepreskrbljeno družino, oziroma za svoje nepreskrbljene starše, 150 kron; za vse druge znaša nabavni prispevek 100 kron.

4. Ta pogodba velja z jutrajšnjim dnem, ko jo pregleda in odobri tudi upravni svet, to je lastništvo označenih tovarn.

Pogodba se sklene in podpiše.

Vevče, dne 22. febr. 1920.

Dodatek:

Če bi v izjemnih slučajih akordni delavci in delavke ne dosegli dnevnega zaslužka v višini svoje dnevne plače, se jim ista mora doplačati.

Delavstvo stavbinske stroke je predložilo delodajalcem nove mezdne zahteve, ki imajo stopiti v veljavo s 15. marcom 1920. Postavili smo se na stališče, da se mora plača delavcem določiti tako, da bo odgovarjala obstoječi draginji. Kar se tiče osemurnega delavnika, izjavljamo, da bomo radevolje sledili sovjetski Rusiji in delavstvu drugod, ki je uvedlo 12-urno delavno dobo, in to tedaj, ko bodo zaposleni vsi oni, ki danes še ne delajo, in če bo 12-urni delavnik v splošno delavsko korist. Velika množina delavcev stavbinske stroke je danes brezposelnih. Ali, čim se bo začelo z novimi gradbami, bodo imeli delavci dovolj posla. Samo v Ljubljani se bo potrebovalo nekaj tisoč delavcev, ker se bo gradilo novo poslonie za gradbeno ravnateljstvo, nov kolodvor, dalje ravnateljstvo južne železnice in več stanovanjskih hiš. Nadalje opozarjamo voditelje posameznih podružnic, da redno obveščajo centralo o delavskem gibanju, zlasti o uspehih predloženih mezdnih zahtev.

Razno.

Pevska šola „Slov. bralnega društva“ v Trziču priredi v nedeljo, dne 29. svečana 1920, pod vodstvom ravnatelja Albina Lajovica v dvorani Sokolskega doma svoj koncert. Spored: 1. a) Hrepenenje — harm. Družević, b) Občutki — Jakob Aljaž, moški zbor; 2. a) Klic pomladni — Fr. Gerbič, b) Petnajst let — Emil Adamič, mešani zbor; 3. a) Dve utvi — Dav. Jenko, b) Po vojni — Joža Horak, c) Pozabljena — Joža Horak, d) Siabo sveča je brlela — Dav. Jenko, solo in dvospevi s spremljevanjem klavirja; 4. a) Karatina — Raff, b) Chart sans paroles — Čajkovski, c) Poloneza — Newlandsnuth, za gosli s spremljevanjem klavirja, igra g. Leop.

Kernc; 5. Lastovkam — P. Hug. Saffner — mešani zbor; 6. Ave Maria — Fran Gerbič, dvospjev s spremljevanjem kvarteta — poje ženski zbor; 7. Dobro jutro — Anton Schwab — koncertni valček za mešan zbor s spremljevanjem orkestra. Pevska šola urredi letos še dva koncerta, s prav tako izbranim sporedom. Prvi koncert se ponovi v nedeljo 7. marca 1920 ob znižani ceni.

Fran Erjavc: Za staro pravdo. Str. 132. Ljubljana 1920. Cena 6 K. Po pošti 20 vin več. Mnogo se je že po naših časopisih pisalo o kmetiskem vprašanju, a pogrešali smo močno dela, ki bi obravnavalo celoten kompleks tega, za naš narod in našo državo življenjskega vprašanja. Navedena Erjavčeva knjiga izpolnjuje to vrzel v naši publicistiki. Knjiga je pisana v poljudni obliki za ljudstvo, a jo bo s pridom vzel v roke vsak, ki se zanima za aktualna politična in gospodarska vprašanja, ki jih bo treba rešiti že v najbližji bodočnosti, zato knjigo vsem najtopleje priporočamo, zlasti, ker je cena pri današnjih razmerah izredno nizka. Dobi se po knjigarnah in v Upravi »Ljudskega glasu«, Ljubljana, Frančiškanska ulica šte. 6, ter pri upravi »Delavca«, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.

Obvestila.

Obvestilo članom „Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo“ v Ljubljani. Na 1. rednem občnem zboru dne 1. in 2. februarja 1920 glede prispevkov se je sklenilo sledeče: S 1. marcem 1920 (to je z 10 tednom) se povečajo tedenski prispevki na K 2.40 (kvalificirani delavci), v drugem razredu na K 1.60 (pomožni delavci) in III. razredu na K 1.30 (delavke in mladoletni delavci). Vpisnina znaša 2 K, za člansko izkaznico za vse razrede; po 1 letnem članstvu plača član še 2 K za člansko knjižico. Podpore za brezposelne pa veljajo s 1. septembrom po 6 mesecih v I. razredu po 52 tedenskih vplačanih prispevkih (to je 1 leto član) po 5 kron na dan skozi 28 dni, po 156 tednov, to je 3 leta član, pa skozi 42 dni in po 260 tednov, to je 5 let član pa skozi 56 dni. V II. razredu pa ravno tako pa po 3 krone na dan podpore in v III. razredu isto pa po K 2.50. Pogrebna po 3 letnem članstvu pa znaša v I. razredu K 150.—, v II. razredu K 120.—, v III. razredu pa K 90.—. Ta zvišana podpora se bo izplačevala po šest. mesecu. Podružnici ostane od vsakega prispevka 13 vin in od teh za blagajnika 3 vin. Vsaka podružnica pa lahko zviša tedenske prispevke za solidarne fondе itd. po sklepih svojih članov za krajevno blagajno.

Okrožnica Osrednjega društva lesnih delavcev in sorodnih strok v Ljubljani.

Po sklepu I. redne skupščine „Osrednjega društva lesnih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo v Ljubljani“ z dne 1. in 2. februarja 1920 se je izpremenil stari pravilnik. Po novem pravilniku, ki stopi v veljavo dne 1. marca 1920, se zvišajo tedenski prispevki, in sicer: v I. razredu na K 2 K 40 vin. tedensko, v II. razredu na K 60 vin. tedensko, in v III. razredu na K 20 vin. tedensko. Vpisnina znaša od 1. marca 1920 dalje za vsakega pristopivšega člana ali članice 4 krone. Za vsako izgubljeno knjižico je plačati 2 kroni.

Podružnicam ostane od 1. marca 1920 dalje od vsakega prispevka v I. razredu 20 vinarjev, v II. razredu 16 vinarjev in v III. razredu 12 vinarjev, za lokalne izdatke.

Dosedanji drugi razred je vsled sklepa skupščine odpravljen. Vsi oni člani, ki

so do sedaj plačevali svoje prispevke v dosedanem II. razredu, imajo prestopiti s 1. marcem v novi drugi, ali pa v prvi razred.

Vse podružnice, ki spadajo pod okrožno strokovno komisijo v Celje ali Maribor, imajo tudi v nadalje pobirati 10 vinarjev poleg zvišane članarine tedensko od vsakega člana ali članice. Teh 10 vinarjev pošlje podružnice direktno na imenovano tajništvo.

Nadalje je skupščina sklenila, da se ima poleg društvenih prispevkov vpeljati pri vsaki podružnici tudi lokalni sklad, v katerega so člani obvezani redno plačevati svoje doneske. Višino tega prispevka določijo podružnice.

Vse blagajnike pozivamo tem potom, da počenši s 1. marcem 1920 oddajejo članom samo nove znamke, ki jim bodo pravočasno doposlane. Po prvem marcu se pobirajo samo povišani prispevki tudi od onih članov, ki bi s svojimi prispevki bili morda v zaostanku. S februariskim obračunom je poslati vse stare znamke centrali. Novi pravilnik in navodilo za člane in funkcionarje pošljemo skupinam čim bo izgotovljen.

V interesu razvoja našega društva je, da se vsi ti objavljeni sklepi točno izvrše.

V Ljubljani, dne 6. februarja 1920.

Andrej Srebrnič s. r., Viktor Zoré s. r.,
tajnik. predsednik.

Dobrava pri Jesenicah. Dne 7. sušca t. l. se vrši redni občni zbor podružnice kovinarjev na Dobravi. Spored: 1. Pozdrav in poročila predsednika. 2. Poročila tajnika. 3. Poročila blagajnika. 4. Volitev odbora in zaupnikov. 5. Raznoterosti. Občni zbor se prične ob 3. uri popoldan, v prostorih hotela „Stol“. Ako ob tem času ni zadostno število članov, se vrši čez pol ure drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu članov. Delavci, pozivljate se, da pridete vsi na občni zbor in si izvolite novi odbor in zaupnike, do katerih imate vsi zaupanje. Odbor.

Tajništvo osrednjega društva usnarjev in sorodnih strok opozarja vse krajevne funkcionarje, da vsled natančnega pregleda blagovolijo pregledne pole tako izpolniti kakor se glasi pouk. Na prvi strani naj se navede natančno gibanje članov. Člani naj se vpišejo vedno pod zaporednimi osrednjimi kakor krajevnimi številkami, katere naj se glase od 1 dalje. Razred ter zadnji vplačani teden, v obračun skupine naj se navede imetje prejšnjega meseca, na desni strani pa izdatki, tako da bo imelo tajništvo točen pregled imetja krajevnih skupin, ki mora biti označeno v celoletnem obračunu. — Ivan Novšak.

Osrednje društvo kovinarjev in sorodnih strok, podružnica Ljubljana, opozarja vse svoje člane, zaupnike in tovarniške blagajnike, da obračunavajo tedenske prispevke vsako sredo od 5.—7. ure popoldne in vsako soboto od 3.—7. pop. ter s tem blagajniku olajšajo delo. Nadalje se opozarja, da znaša pristopnina novo pristopivših članov v zmislu sklepa izredne kov. skupščine z dne 20. decembra 1919 tri krone. Toliko v pojasnilo.

Vsi mlinarji v Sloveniji stoje v mezdnem gibanju po zahtevah zvišanja plač, zato noben mlinar ne išče dela v Sloveniji, ker so tudi mizerno plačani proti današnji draginji.

Mesarski in prekajevalski pomočniki v Celju stoje v mezdnem gibanju. Noben delavec te stroke naj ne išče dela v Celju.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, tiskarstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za ahode in veselice.

LETNE ZAKLJUCKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, ...

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Naročajte in širite „Naprej!“

KAJO DELIC
draguljar in zlatar
Ljubljana, Hilšerjeva ulica šte. 4.
priporoča svoje
zlatarsko in draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za posilovanje in posrebovanje itd. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstane po vseh vzorcih in merah, uhane i. t. d. Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah ali pa izmenjava za novo blago.

Miši-podgane stenice-ščurki

In vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljakim mišim 7.—; za podgane in miši K 7.—; za ščurke K 8.—; posebno močna tinktura za stenice K 7.—; uničevalec moljev K 6.—; prašek proti mrčesom K 4.— in 8.—; mazilo proti ušem pri ljudeh K 6.—; mazilo za uši pri živini K 4.— in 8.—; prašek za uši v obleki in perilu K 6.—; tinktura proti mrčesom na sadju in na zelenjadi (uničevalec rastlin) K 6.—; prašek proti uravljam K 6.—.

Pošilja po povzetju zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 6., Petrinjska ul. 3.

Ivan Jaxl in sin
Ljubljana Dunajska cesta 17.
priporoča svojo bogato zalogo

živahnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za redbine in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolosa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.